

Kommunfullmäktige i
Österåkers kommun

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2018

Vi har granskat Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer i Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB och deras dotterbolag och genom särskilt utsedd lekmannarevisor i Brännbackens Återvinning AB, även verksamheten i dessa företag under år 2018. Granskningen har vad avser kommunen och dess koncernroll utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt gett det resultat som redovisas i bilagan ”Revisorernas redogörelse för år 2018”. Därtill redovisas de sakkunnigas rapporter i särskild bilaga.

Av årsredovisningen framgår att årets resultat för kommunen uppgår till 3,9 mnkr, vilket är 18,1 mnkr sämre än budgeterat. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av fem finansiella mål för 2018 är uppfyllda, två mål är ej uppfyllda, ett uppges inte kunna bedömas. Det ekonomiska resultatet för året är positivt och uppgår till 3,9 mnkr. Resultat medför en negativ avvikelse mot budget med 18,1 mnkr. Nämnder och styrelse redovisar ett underskott mot budget på 38,5 mnkr.

Liksom tidigare år kan vi, utifrån årsredovisningens återrapportering, inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Trots att en ny modell för kommunens mål- och resultatstyrning antogs av fullmäktige under 2017 så saknas alltså en tillräckligt tydlig redovisning av bedömning av nämndspecifika mål, måluppföljning och koppling mot fullmäktiges övergripande mål.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Kommunens redovisning av Sverigeförhandlingen sker emellertid inte i enlighet med god redovisningssed. Avvikelsen från god redovisningssed ger för 2018 ett resultatfel på 6,7 mnkr.

Vi är kritiska till att Byggnadsnämnden under året inte i tid återkommit med svar på flera granskningar som revisionen översänt till nämnden. I revisorernas redogörelse för år 2018 utvecklar vi vari kritiken består.

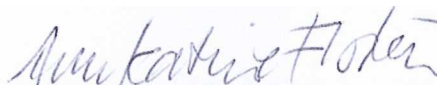
Vi **tillstyrker** att Kommunstyrelsen och nämnderna och de förtroendevalda i dessa organ **beviljas ansvarsfrihet**.

Vi **tillstyrker** också att kommunens **årsredovisning godkänns**. Den är i huvudsak upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

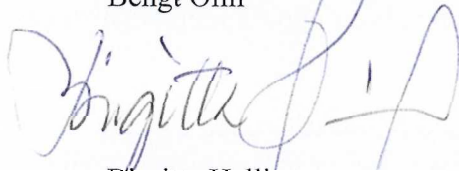
Åkersberga den 16 april 2019

Bengt Olin

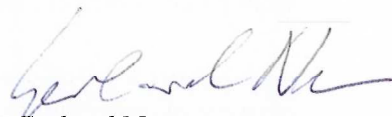

Ann-Katrine Flodén

Birgitta Halling

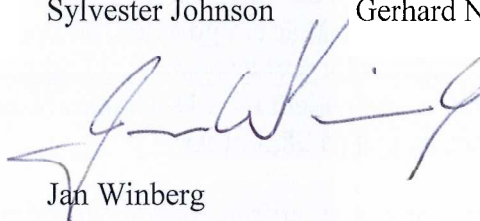
Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse för år 2018

De sakkunnigas rapporter i olika granskningar

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i bolagen

Revisionsberättelse för Kommunalförbundet Norrvatten

Revisorernas redogörelse för år 2018

Vi har under året granskat den verksamhet som bedrivits inom Kommunstyrelsens och övriga styrelser och nämnders ansvarsområden enligt särskild granskningsplan. Granskningen har skett utifrån den lagstiftning och det regelverk som reglerar revisorernas uppgift. PwC har biträtt oss vid revisionen. Syftet med granskningarna har varit att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi har också granskat om räkenskaperna är rättvisande och om nämndernas kontroll har varit tillräcklig.

Nedan lämnas en redogörelse för de granskningar som genomförts under revisionsåret 2018. Kommunens verksamhet har dessutom följts kontinuerligt genom utsänt beslutsunderlag, protokoll och andra handlingar från Kommunstyrelse och nämnder. Revisorerna har även under oktober månad 2018 till Kommunfullmäktige avlämnat ett utlåtande avseende kommunens delårsrapport.

Väsentlighets- och riskanalys

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planeringen av revisionsinsatser. En utgångspunkt för revisionsplaneringen är bedömning av väsentlighet och risk inom verksamheterna. Revisionsarbetet skall inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning. Revisorernas granskning under 2018 baseras på genomförd bedömning av väsentlighet och risk.

Granskning av årsredovisning 2018

Vi har låtit PwC granska årsredovisningen för 2018. I granskningsrapporten framkommer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Förvaltningsberättelsen innehåller i allt väsentligt den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

I granskningen bedöms årets resultat delvis vara förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet, då två av fem mål bedöms som uppfyllda. Liksom tidigare år kan vi, utifrån årsredovisningens återrapportering, inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Utifrån granskningen görs bedömningen att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. I granskningen av resultaträkningen noteras dock att kommunen, utifrån beslut i kommunfullmäktige, valt att göra ett avsteg från god redovisningssed gällande redovisningen av Sverigeförhandlingen. Kommunen har valt en avvikande avskrivningstid jämfört med god

sed som genererar ett resultatfel om 6,7 mnkr för 2018. Detta och övriga fel som noterats bedöms inte som materiella och påverkar därför inte bedömningen av räkenskaperna för år 2018.

Årsredovisningen bedöms i huvudsak vara upprättad enligt god redovisningssed.

Granskning av delårsrapport per augusti 2018

I samband med granskningen av delårsrapport lämnade revisorerna följande redogörelse mot bakgrund av PwC:s granskning:

” Revisorerna skall bedöma om resultatet i kommunens delårsrapport är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen skall avse både de verksamhetsmål och finansiella mål som fullmäktige fastställt och som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Den version av delårsrapporten som varit föremål för vår granskning är ”Version Utskick till KS”. Vi har således inte givits möjlighet att granska den slutgiltiga version som KS beslutar om, vilket är otillfredsställande och ett avsteg från god revisionsred. Nedanstående bedömningar är således gjorda baserat på en preliminär version av delårsrapporten per 2018-08-31.

Vi har inte funnit något som tyder på att de prognostiserade resultaten inte är förenliga med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budgeten. Fullmäktiges finansiella mål bedöms komma att uppnås.

I delårsrapporten gör Kommunstyrelsen ingen bedömning av måluppfyllelsen för de verksamhetsmässiga målen. Utifrån detta kan vi inte bedöma huruvida resultatet är förenligt med de verksamhetsmässiga mål som fullmäktige fastställt för perioden. Att göra en bedömning av utfallet för helåret är ett krav enligt RKR 22. Avvikelsen från RKR 22 påpekades även vid granskningarna av delårsboksluten 2016 och 2017.

Utifrån den information som erhållits under granskningen bedömer vi att kommunens redovisning av det åtagande kommunen har i och med medfinansieringen av den s.k. Sverigeförhandlingen inte överensstämmer med god redovisningssed. Avvikelsen från god redovisningssed bedöms innebära ett klassificeringsfel på balansräkningen om 418 000 000 kr och ett resultatfel på helårsbasis om 16 700 000 kr. Korrekt hantering inom ramen för god redovisningssed skulle enligt oss vara att antingen kostnadsföra hela medfinansieringsposten eller att hantera medfinansieringen i enlighet med bestämmelserna om bidrag till statlig infrastruktur som återfinns i lagen om kommunal redovisning (1997:614). Revisionen avser att ha en fördjupad dialog kring frågan med berörda parter inför årsbokslutet.

Grundat på vår översiktliga granskning har det, med reservation för de omständigheter som beskrivs ovan, inte framkommit några omständigheter som tyder på att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Resultatet för perioden uppgår till 68,1 mnkr. Årets helårsprognos innebär en budgetavvikelse på +17,0 mnkr och ett prognostiserat resultat om 39,0 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.”

Granskning av ansvarsutövande

Granskningen syftar till att bedöma huruvida Kommunstyrelsen och nämnderna under året har arbetat på ett tillfredsställande sätt med styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi och verksamhet samt om följsamhet finns till berörd lagstiftning och andra regelverk. Granskningen har genomförts via studier av budget, protokoll och nämndernas samt Kommunstyrelsens verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser (nämndversionen) för 2018.

Vår sammanfattade bedömning utifrån denna granskning är att kommunstyrelsen och dess nämnder i Österåkers kommun i huvudsak vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag. Bedömningen bygger på nedanstående bedömningar och iakttagelser:

- Kommunstyrelsens och nämndernas resultat är delvis förenligt med fastställda mål. Utifrån genomförd granskning noterar vi områden med förbättringspotential, främst gällande nämndernas arbete med målstyrning. Mätetal och målvärden för uppföljning av nämndernas verksamhet saknas i flera fall, vilket försvårar en konsekvent bedömning av måluppfyllelsen.
- Vi noterar även vissa brister, främst i arbetet med intern kontroll som i nuläget skiljer sig åt mellan nämnderna. I Produktionsstyrelsens, Socialnämndens samt Vård- och omsorgsnämndens internkontrollplaner specificeras inte när återrapportering till nämnd ska ske, och ingen rapportering görs under året. Detta försvårar möjligheterna till löpande åtgärdsförslag vid eventuella avvikelser.
- Vi noterar slutligen att ärendebalanslistor i flera fall inte är aktuella.

Vi bedömer att kommunstyrelsen i sin uppsikt behöver följa upp att nämndernas arbete med målstyrning samt arbete med och rapportering av intern kontroll är tillfredsställande.

Särskilda granskningsinsatser

De granskningar som redovisas nedan avser år 2018 men har i några fall slutförts under 2019.

Granskning av intrångsskydd

Vi har låtit genomföra en granskning av intrångsskyddet i kommunens datasystem. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Kommunstyrelsen ej säkerställt att Österåkers kommuns nuvarande tekniska IT-säkerhet är tillräcklig och tillfredsställande för att reducera risker för obehörigt intrång till en acceptabel nivå. Under testerna identifierades 18 stycken sårbarheter. Av dessa är 8 stycken riskgraderade som hög, 3 stycken som medel, 6 stycken som låg och 1 som information.

Granskningen visar därutöver följande:

- IT-avdelningen uppmärksammade PwC:s angrepp och notifierade PwC att de blivit upptäckta cirka en timme efter att försöken påbörjades, vilket är mer än godkänt.
- Under PwC:s tester hanterades den upptäckta incidenten på ett ändamålsenligt sätt. Det finns en muntlig process för hur incidenter skall hanteras och vilka som skall informeras. Tyvärr finns inte rutinen dokumenterad.
- IT-säkerheten håller en låg nivå och säkerheten avseende intrång av extern och intern aktör behöver prioriteras för att minimera framtida incidenter. PwC kunde skaffa sig högsta behörighet i domänen vilket inte borde vara möjligt.
- PwC har inte kunnat ta del av någon roll- eller ansvarsfördelning som avser kommunens IT-säkerhetsarbete.

- PwC har inte kunnat ta del av någon dokumentation eller information som beskriver kommunens förebyggande arbete kring IT-säkerhet.
- Det finns inte några skrivna rutiner eller riktlinjer i dag. Enligt uppgift pågår ett arbete med att dokumentera processen.

Utifrån granskningen rekommenderar vi:

- att rutiner för att härda servrar ses över så att servrar konfigureras säkert samt att servrar och applikationer uppdateras löpande. Ett flertal servrar upptäcktes vara sårbara för välkända attacker vilket visar på bristande hantering av uppdateringar. Dessutom konstaterades flera servrar ha bristande konfiguration och standardkonfiguration, vilket medför informationsläckage.
- att policyn för lösenord ses över för att undvika att svaga lösenord används i IT-miljön, samt för att begränsa möjligheten för en angripare att utföra lösenordsattacker. Lösenorden för servicekonton och andra högprivilegierade konton bör vara långa, över 25 tecken, använda specialtecken och vara slumpmässigt framställda.
- att de externt publicerade delarna bör ses över och få skydd för att begränsa lösenordsgissning. Vi rekommenderar även att man implementerar stark autentisering för de applikationer som innehåller känslig information. Detta omfattar både interna samt externa tjänster såsom Office 365 och webbmail.
- att Österåkers kommun genomför en genomgång av styrande IT-dokument för att få en bild av vad som saknas, skapar de dokument som bedöms behövas i organisationen och löpande reviderar dessa. Österåkers kommun bör ha uppdaterade och aktuella strategiska dokument som beskriver vart kommunen är på väg och vad man har för ambitioner, detta för att IT-avdelningen och andra delar av kommunens verksamhet som är beroende av IT-miljön skall veta vilket fokus som skall hållas.
- att en årlig revidering av dokumentationen införs samt att det tillses att ägare, datum, versionsnummer samt versionshistorik finns med i all dokumentation, för att man enkelt skall kunna se om informationen är relevant eller ej. Detta arbete är svårt för dagens IT-organisation att hinna med och det prioriteras lätt ned. En lösning kan vara att tillfälligt förstärka gruppen med någon som driver arbetet med dokumentationen.

Därutöver rekommenderar vi att kommunstyrelsen säkerställer att IT-avdelningen får tillgång till verktyg som möjliggör identifiering/detektering av intrång eller onormal nätverkstrafik för att höja IT-säkerheten till en acceptabel nivå.

Granskning av hantering och rutiner avseende riktade statsbidrag

Vi har låtit genomföra en granskning av hantering och rutiner avseende riktade statsbidrag inom förskola, grundskola och äldreomsorg. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Produktionsstyrelsen i huvudsak har ändamålsenliga rutiner avseende ansökning samt redovisning av riktade statsbidrag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll från och med år 2018. Vidare bedömer vi att Skolnämnden och Vård- och omsorgsnämnden inte fullt ut har ändamålsenliga rutiner avseende ansökning samt redovisning av riktade statsbidrag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll från och med år 2018.

Den sammanfattande bedömningen baseras på följande iakttagelser:

- Det är tydligtgjort vilka personer som ansvarar för att hanteringen av riktade statsbidrag inom respektive verksamhet/förvaltning, såsom kartläggning av bidrag samt ansökningar. Dock bedöms rollfördelningen mellan berörda

nämnder/förvaltningar inte vara fullt ut tydliggjord. Dokumenterade rutiner finns i begränsad utsträckning.

- Granskade nämnders ansvar att söka riktade statsbidrag är tydliggjort av kommunfullmäktige. Inom Skolnämnden och Produktionsstyrelsen har beslut om att söka riktade bidrag under 2017 fattats via delegationsbeslut och under 2018 via nämndbeslut. Det är inte fullt ut tydliggjort i nämndernas delegationsordningar vem som har rätt att fatta beslut om att söka ett bidrag i det fall ett nämndbeslut ej fattas. Inom Vård- och omsorgsnämnden saknas beslut om vilka bidrag som ska sökas. Beslut om att söka riktade bidrag fattas via nämndbeslut.
- Berörda nämnder fattar inte formella nämndbeslut om att inte ansöka om riktade statsbidrag.
- Vår kartläggning och verifiering visar att berörda nämnder har sökt 23 av de totalt 29 olika riktade statsbidrag inom granskningsområdet som funnits tillgängliga att söka under granskningsperioden, varav 20 inom förskola och grundskola och 3 inom äldreomsorg. De bidrag som inte sökts har inte varit aktuella och/eller möjliga för kommunen att söka.
- Endast de riktade statsbidrag som är fullt ut kända vid budgettillfället läggs in i budget. De bidrag som inkommer under verksamhetsåret läggs inte in i budget, utan hanteras enbart i den löpande redovisningen.
- Redovisning sker i huvudsak i enlighet med RKR. Huvudregeln är att riktade statsbidrag bokförs i den period som prestationerna utförs och att intäkter ska matchas mot kostnader. Inkomna bidrag bokförs som en skuld i balansräkningen och periodiseras över tid.

Utifrån granskningen rekommenderar vi följande:

- I samverkan med kommunens centrala ekonomiavdelning årligen kartlägga vilka riktade statsbidrag som finns att söka, samt för berörda nämnder redovisa de bidrag som planeras att sökas alternativt inte sökas.
- Årligen återrapportera sökta och erhållna riktade statsbidrag till kommunstyrelsen och nämnderna.
- Förtydliga ansvarsfördelningen mellan beställar- och produktionsnämnd avseende ansvar att söka riktade statsbidrag.
- Komplettera delegationsordningen för Produktionsstyrelsen och Skolnämnden så att det blir tydligt vilka tjänstemän som har rätt att fatta beslut om att söka riktade statsbidrag i de fall nämndbeslut inte fattas.
- Säkerställ att formella beslut fattas i de fall ett riktat statsbidrag ej ska sökas.
- Säkerställ att ansökningar om riktade statsbidrag som påverkar verksamhetens omfattning och finansiering under en längre period alltid behandlas av nämnd.

Granskning av hyror och arrenden

Vi har låtit genomföra en granskning avseende kommunens hantering av hyror och arrenden. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Kommunstyrelsen respektive Socialnämnden i huvudsak har en tillräcklig intern kontroll avseende rutinerna för fakturering av hyror och arrenden. Uppgifterna i redovisningen bedöms i allt väsentligt vara aktuella, fullständiga och rättvisande.

Granskningen visar därutöver följande:

- Kommunstyrelsen har inga dokumenterade rutiner för hantering av hyror och arrenden, däremot finns ett utarbetat arbetssätt. För hyror som hanteras inom Socialnämnden finns dokumenterade rutiner.
- Inom ramen för granskningen har 26 avtal granskats och i samtliga fall hade fakturering skett enligt den frekvens som anges i avtalet. Ett avtal i urvalet saknades.
- I stickprovskontrollen noterade vi däremot att två avtal inom Kommunstyrelsens ansvarsområde inte hade indexuppräknats i enlighet med villkoren i avtalet. Samt noterades i ett fall att fakturerat belopp inte överensstämde med avtalets villkor.
- Ytterligare noterades att ett avtal inom socialnämndens ansvarsområde saknades, samt att ett avtal hade förfallit men fortsatt fakturerats. Avseende det sistnämnda avtalet fanns dock ambitionen att det skulle förlängas men det hade inte genomförts vid tidpunkten för granskningen.
- Samtliga fakturor bedömdes överensstämma med underlag samt ha fakturerats vid korrekt tidpunkt.
- Det finns principer för ersättningsnivåer för arrendeavgifter. Däremot finns det inte framtagna principer för ersättningsnivåer för hyresavtal inom Kommunstyrelsens ansvarsområde. Hyresavtal som hanteras inom Socialnämnden är andrahandsuthyrningar och därmed styr inte kommunen hyresnivåerna.

Utifrån granskningen rekommenderar vi:

- Utarbeta dokumenterade rutiner, anvisningar eller processbeskrivning för hanteringen samt fakturering av hyror och arrenden inom Kommunstyrelsen. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen ytterligare, men också för att minska sårbarheten vid frånvaro.
- Vid utarbetande av dokumenterad rutin, anvisning eller processbeskrivning bör även en översiktlig översyn göras av nuvarande arbetssätt och rutiner för att identifiera eventuella förbättringsmöjligheter i hantering av hyror och arrenden.
- Överväg möjligheterna till att införskaffa ett fastighetssystem för att minska riskerna med den manuella hanteringen.

Granskning av rättssäker handläggning inom barn- och ungdomsvården

Vi har låtit genomföra en granskning med syftet att säkerställa att Socialnämndens barn- och ungdomsvård inom individ- och familjeomsorgen sker rättssäkert. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Socialnämnden delvis säkerställer en rättssäker handläggning. Den sammanfattade bedömningen baseras på vad som framkommit under intervjuer, dokumentstudier och aktgranskningar.

Granskningen visar följande:

- Kompetensen inom verksamheterna motsvarar de krav som socialtjänstlagen ställer. Planering för kompetensutveckling för medarbetare sker baserat på de behov som finns inom verksamheten. Dokumenterade individuella utvecklingsplaner används inte.
- Rättssäkerhet vid bedömningar och beslut gällande att inleda utredning eller inte säkerställs i form av skriftliga riktlinjer och rutiner gällande förhandsbedömningar. Ett kvalitetsråd har upprättats där rutiner och riktlinjer ses över.
- Aktgranskningar och intervjuer visar att förhandsbedömningar överlag lämnas inom tidsramen på 14 dagar. Dock står det i den rutin som finns på förvaltningen att tidsgränsen är tre veckor. I verksamheten är man medveten om att 14 dagar gäller, men rutinen har inte uppdaterats.

- Användningen av arbetssättet BBIC, barns behov i centrum, säkerställer att barnet kommer till tals i utredningar och enhetsledare följer även upp detta. Genomförda aktgranskningar visar att barnet kommer till tals men att barnets synpunkter på framförallt föreslagen vård inte tillvaratas.
- BBIC ger stöd i att upprätta mål och planering av beslutade insatser.
- BBIC ger stöd för att uppföljningar sker strukturerat. Granskade akter visar att det i vissa fall är svårt att utläsa hur vårdens utfall bedöms.

Utifrån granskningen rekommenderar vi följande till Socialnämnden:

- Dokumentera utvecklingsplaner för de enskilda handläggarna.
- Prioritera utvecklingsrådets arbete för att säkerställa ledningssystem för kvalitetsarbetet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.
- Uppdatera innehållet i den rutin som berör tidsgräns för beslut om att utredning ska inledas eller ej.
- Upprätta en rutin som beskriver hur barnets synpunkter på föreslagen vård ska tillvaratas
- Säkerställ att planeringen av vård också tydliggör och underlättar hur uppföljningen ska ske.

Uppföljande granskning av investeringsstyrning

Vi har låtit genomföra en uppföljning av tidigare genomförd granskning avseende kommunens investeringsstyrning. Den tidigare granskningen visade att kommunstyrelsens interna kontroll inte i alla delar var tillräcklig.

Utifrån föreliggande uppföljning gör vi bedömningen att revisorernas synpunkter till följd av tidigare genomförd revision inte har hanterats i tillräcklig utsträckning av berörda nämnder. Detta grundar vi på att varken de synpunkter som framfördes i revisionsrapporten från år 2015/2016 eller de åtgärder som beskrevs i kommunstyrelsens svar på granskningen har genomförts. När det gäller investeringsstyrningen visar uppföljningen följande:

- att det fortfarande finns brister i beslutsunderlagen inför investering
- att igångsättningsbeslut fattas, men att riktlinjer för hantering av eventuella avvikelser saknas
- att mallen som ska skapa transparens och långsiktighet i investeringsprocessen inte har börjat användas
- att det saknas tydlig rutin för hur kommunstyrelsen ska ta del av slutrapport samt för hur slutredovisning av större investeringar ska ske till kommunstyrelsen.

Övrigt om årets granskning

Under året har vi löpande översänt resultatet av våra olika granskningsinsatser, i form av revisionsrapporter med tillhörande missiv, till revisionsobjekten, dvs styrelse och nämnder. I våra missiv anger vi vilken typ av respons som önskas från de granskade, samt när ett svar förväntas.

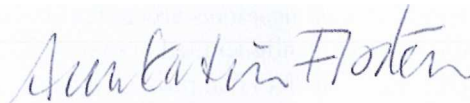
Vi tvingas tyvärr konstatera att det under 2018 finns exempel på nämnder som inte hörsammat revisionens begäran om svar på granskningar, vilket vi ser allvarligt på. Byggnadsnämndens respons på en förfrågan om att inkomma med nämndens syn på två granskningsrapporter sticker särskilt ut. Under våren 2018 tillställdes styrelsen och samtliga nämnder rapporterna "Granskning av kommunens tillgänglighet och servicenivå" samt "Granskning av program för uppföljning av privata utförare", där det i missiven framgick att revisorerna emotsåg svar innan sommaren. Byggnadsnämnden svarade, till skillnad från

övriga nämnder, revisorerna endast med att besluta att behandla ett svar på rapporterna under hösten. Vi vill mot denna bakgrund inskräpa vikten av att nämnderna på utsatt tid hör sammar revisionens begäran om svar utifrån våra granskningsinsatser.

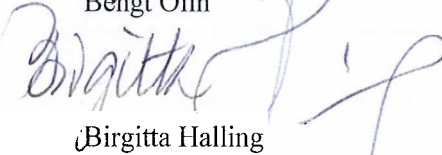
Åkersberga, 16 april 2019

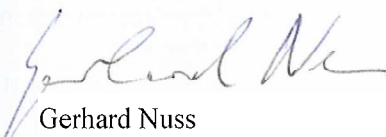
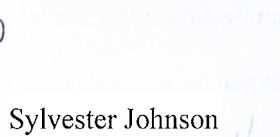
Bengt Olin

Ann-Katrine Flodén

Birgitta Halling

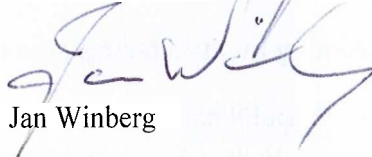

Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Österåkers kommun

*Henrik Fagerlind
certifierad kommunal
revisor*

*Samir Sandberg och
Hugo Horstmann,
revisionskonsulter*

April 2019

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2.	Revisionskriterier	5
3.	Granskningsresultat	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Årets händelser och förändringar	6
3.1.2.	Sjukfrånvaro	6
3.1.3.	Investeringsredovisning.....	6
3.1.4.	Driftredovisning	6
3.1.5.	Balanskravsresultat	7
3.1.6.	Utvärdering av ekonomisk ställning	7
3.1.7.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	8
3.2.1.	Finansiella mål	8
3.2.2.	Mål för verksamheten	8
3.2.3.	Revisionell bedömning	11
3.3.	Rättvisande räkenskaper	12
3.3.1.	Resultaträkning	12
3.3.2.	Balansräkning.....	12
3.3.3.	Kassaflödesanalys.....	13
3.3.4.	Sammanställda räkenskaper	13
3.3.5.	Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper	13
3.3.6.	Revisionell bedömning	13

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge de förtroendevalda revisorerna ett underlag för bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor nedan lämnas en sammanfattande revisionell bedömning.

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av fem finansiella mål för 2018 är uppfyllda, två mål är ej uppfyllda, ett uppges inte kunna bedömas. Det ekonomiska resultatet för året är positivt och uppgår till 3,9 mnkr. Resultat medför en negativ avvikelse mot budget med 18,1 mnkr.

En mål- och resultatstyrning har fastställts under 2017 och utveckling av modellen har skett under 2018. Den övergripande måluppfyllelsen för respektive av fullmäktiges inriktningsmål redovisas med hjälp av nämndernas måluppfyllelse för respektive inriktningsmål. Däremot presenteras ingen bedömning av den samlade måluppfyllelsen för respektive inriktningsmål. Vi kan således utifrån årsredovisningens återrapportering inte uttala oss om huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten eller inte.

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. I granskningen av resultaträkningen noteras dock att kommunen, utifrån beslut i kommunfullmäktige, valt att göra ett avsteg från god redovisningssed gällande redovisningen av Sverigeförhandlingen. Kommunen har valt en avvikande avskrivningstid jämfört med god sed som genererar ett resultatfel om 6,7 mnkr för 2018. Detta och övriga fel som noterats

bedöms inte som materiella¹ och påverkar därför inte vår bedömning av räkenskaperna för år 2018.

Årsredovisningen bedöms i huvudsak vara upprättad enligt god redovisningssed.

¹ Felen uppgår sammantaget, i relation till kommunens omsättning, inte till ett väsentligt belopp vid bedömning av om räkenskaperna är rättvisande.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelse som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

1. *Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?*
2. *Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?*
3. *Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?*

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning.

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats. Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för avfallsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande.

Granskningen omfattar att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då granskningen ej omfattar den totala redovisningen utesluts inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomienhet. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementering ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2019-03-12. Kommunstyrelsen fastställde årsredovisningen 2019-03-18 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2019-04-29.

Rapportens innehåll har sakgranskats av kommunens redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Årets händelser och förändringar

Händelser av väsentlig betydelse vilka skedde under räkenskapsåret redovisas i huvudsak i respektive nämnds verksamhetsberättelse under rubriken "Viktiga händelser under året". I förvaltningsberättelsen redovisas främst generella trender och faktorer. Här kommenteras också större väsentliga händelser för kommunen i stort, så som "Sverigeförhandlingen", "ny översiktsplan" och "stora projekt på gång kommunen". Den förväntade utvecklingen presenteras i förvaltningsberättelsen under avsnitten "Framåtblick" och "Kommunens utveckling". I respektive nämnds verksamhetsberättelse finns även avsnitt med rubriken "Framtiden", där mer specifika kommande händelser och förändringar presenteras. Av dessa kapitel i årsredovisningen anser vi att den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter framgår i tillräcklig omfattning.

Vidare innehåller förvaltningsberättelsen information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Förvaltningsberättelsen omfattar ingen beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Däremot återfinns denna beskrivning i avsnittet "Koncernöversikt", vilket vi bedömer som tillräckligt.

3.1.2. Sjukfrånvaro

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i ett eget kapitel som heter "Hälsobokslut" under "Personalredovisning". Här delas sjukfrånvarodata in i lång- och korttidsfrånvaro, specificerad på män och kvinnor samt i åldersgrupper. Den totala sjukfrånvaron i procent av ordinarie arbetstid uppgick under 2018 till 6,4 %, att jämföra med 7,0 % föregående år. Utöver sjukfrånvaro innehåller den personalekonomiska redovisningen ett flertal andra uppgifter om personalen såsom frisknärvaro, semesterväxling och arbetsskador.

3.1.3. Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas dels i förvaltningsberättelsen, dels i tabellformat under avsnittet "Investeringsredovisning".

Under 2018 har kommunen investerat 123,8 mnkr brutto. Kommunen har erhållit 17,4 mnkr i investeringsbidrag. Det ger nettoinvesteringar om 106,4 mnkr, vilket kan jämföras med nettoinvesteringar om 121,2 mnkr år 2017. Stora investering under året har gjorts inom kategorin stadsutveckling/trafikplan där 46,2 mnkr har investerats. Reinvestering i gator och vägar är också en betydande post som netto uppgår till 28,2 mnkr.

3.1.4. Driftredovisning

Vi har granskat att det finns en sammanfattning över budgeterade och redovisade kostnader och intäkter på nämndnivå samt att sammanfattningen uppfyller kraven enligt KRL 4.3.

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas under avsnitten ”Driftredovisning centralnivå” och ”Driftredovisning nämndnivå” i form av tabeller inklusive jämförelse mot föregående år. Nämndernas resultat kommenteras också i respektive nämnds verksamhetsberättelse. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas inte under avsnitten ”Driftredovisning centralnivå” eller ”Driftredovisning nämndnivå”, däremot går det att utläsa under respektive nämnds verksamhetsberättelse.

3.1.5. Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL, vilken återfinns under ”Årets resultat” i förvaltningsberättelsen.

Efter gjorda justeringar för årets balanskravsresultat är kommunens resultat positivt. Kommunen har inga negativa resultat sedan tidigare år att återställa och uppfyller därmed balanskravet för 2018.

3.1.6. Utvärdering av ekonomisk ställning

Årsredovisningen innehåller en utvärdering av ekonomiska förutsättningar samt en finansiell analys som bedöms uppfylla kravet avseende utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.7. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt en vision med underliggande plattform. Ett antal verksamhetsmål, sorterade utifrån ovanstående perspektiv, finns antagna för 2018. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

3.2.1. Finansiella mål

För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts som i sin tur ska stödja kommunens verksamhetsplan. I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2018.

Finansiellt mål 2018	Utfall	Kommunens förklaring
Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 99 % av skatt och bidrag som utgiftstak	 Ej uppfyllt	Nettokostnadsandelen var 99,8 procent för 2018.
Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjligt under mandatperioden	 Uppfyllt	Kommunen har sänkt skattesatsen med 130 ören under mandatperioden 2014-2018 och behållit god ekonomisk hushållning. Målet bedöms därmed uppfyllt.
Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3 procent i snitt under mandatperioden	 Uppfyllt	Kostnadsutvecklingen per invånare var under 2018 högre än 3 % men under mandatperioden 2014-2018 var den under 3 % och målet är därmed uppfyllt.
Investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat	 Ej uppfyllt	Nettoinvesteringar överstiger avskrivningarna med drygt 29 mnkr och finansieras dels av årets resultat, dels av kommunens egna medel.
Årets resultat som överstiger 2 procent av eget kapital ska reserveras för kommande pensionskostnader, i balansräkningen under posten eget kapital.	E/G	Årets resultat är positivt men överstiger inte 2 procent av eget kapital.

Av redovisningen ovan framgår att två av fem finansiella mål uppfylls, två mål uppfylls inte och för ett går det inte att bedöma måluppfyllelse.

3.2.2. Mål för verksamheten

I årsredovisningen skall göras en avstämning mot de verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i kommunens budget 2018. I Österåker ska kommunfullmäktiges inriktningsmål leda mot visionen att

- *Österåkers kommun ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet.*

Inriktningsmål 2018

Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.

Österåker ska ha en ekonomi i balans.

Österåker ska vara bästa skolkommun i länet.

Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade.

Österåker ska ha en trygg miljö.

Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka.

Österåker ska ha en stark och balanserad tillväxt.

För att kommunen ska kunna mäta i vilken grad de olika nämnderna lever upp till fullmäktiges inriktningsmål har ett antal indikatorer fastställts.

Indikatorer 2018

Nöjdhetsindex (NKI) medborgarundersökning i Stockholms Business Alliance (SBA) undersökning

Helhetsintryck av telefonkontakt med kommunen, KKIK

Svarstid på mail till kommunen, KKIK

Fortsatt god ekonomisk hushållning och ekonomi i balans

Andel elever med behörighet till gymnasium, lärarnas behörighet, minst godkänd i alla ämnen samt föräldrarnas nöjdhet inom förskoleverksamhet

NKI hemtjänst och äldreboende samt brukarenkäter inom funktionshinder

Trygghetsfrågor i brukarundersökning och trygghetsindex för unga

Miljöranking enligt Aktuell Hållbarhets ranking

Antal bostäder och arbetsplatser

Enligt årsredovisningen har nämnderna sammantaget lyckats bra med sina resultatmål. Nämnderna uppges ha förbättrat sin redovisning av resultatet av sina prestationer med hjälp av mål- och resultatstyrningsmodellen. Kommentarer lämnas för nämndernas uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål. Ingen samlad bedömning görs dock av måluppfyllelse för respektive inriktningsmål men en översikt ges över nämndernas måluppfyllelse inordnat under kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål. Detta presenteras i tabellen nedan.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål	Antal nämndmål	Andel uppfyllda nämndmål	Andel delvis uppfyllda nämndmål	Andel ej uppfyllda nämndmål	Ej mätbart för perioden
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	22	54,6%	13,6%	9,0%	22,7%
Österåker ska ha en ekonomi i balans.	12	53,9%	0%	30,8%	15,4%
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet.	18	38,9%	22,2%	33,3%	5,6%
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade.	14	42,9%	14,3%	21,4%	21,4%
Österåker ska ha en trygg miljö.	13	61,5%	23,1%	7,7%	7,7%
Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka.	23	73,9%	8,7%	0%	17,4%
Österåker ska ha en stark och balanserad tillväxt.	15	60,0%	20,0%	20,0%	0%

Tabell: Sammanställning av måluppfyllelse av andelen nämndmål inordnat under kommunfullmäktiges respektive inriktningsmål.

I ovanstående tabell går att utläsa att andelen uppfyllda nämndmål är högst för inriktningsmålet ”Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka” (73,9%). Två inriktningsmål når inte en andel uppfyllda nämndmål över 50%, ”Österåker ska vara bästa skolkommun i länet (38,9%)” samt ”Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade (42,9%)”.

Under 2018 har implementering av Stratsys fortsatt, med syfte att underlätta mål- och resultatstyrningen för all verksamhet. Det uppges komma att förbättra bedömningen av måluppfyllelse för respektive fastlagt mål. Under 2018 har även beslut fattats att påbörja användningen av ekonomisystemets prognosmodul för att stärka prognossäkerheten och öka transparensen i dessa processer. Prognosmodulen ska börja användas till ekonomiska uppföljningar under 2019.

3.2.3. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av fem finansiella mål för 2018 är uppfyllda, två mål är ej uppfyllda, ett uppges inte kunna bedömas.

En ny mål- och resultatstyrning fastställdes under 2017 och utveckling av modellen har skett under 2018. Den övergripande måluppfyllelsen för respektive av fullmäktiges inriktningsmål redovisas med hjälp av nämndernas måluppfyllelse för respektive inriktningsmål. Däremot presenteras ingen bedömning av den samlade måluppfyllelsen för respektive inriktningsmål. Vi kan således utifrån årsredovisningens återsrapportering inte uttala oss om huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten eller inte.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter. Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för 2018, samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 3,9 mnkr. Resultat medför en negativ avvikelse mot budget med ca 18,1 mnkr.

I granskningen av resultaträkningen noteras att kommunen, utifrån beslut i kommunfullmäktige, valt att göra ett avsteg från god redovisningssed gällande redovisningen av Sverigeförhandlingen. Kommunen har valt en avvikande avskrivningstid jämfört med god sed. Avvikelsen från god sed genererar ett resultatfel om 6,7 mnkr för 2018.

Även i granskningen av balansräkningen har vi noterat ett antal avvikelser, se noteringar under avsnittet nedan.

3.3.2. Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid granskningen av balansräkningen har följande noterats:

- Schablonbidrag avseende flyktingmottagande har periodiseras över 3,5 år. Bidraget avser att täcka två år, vilket således även är den tid vi anser är korrekt att periodisera. Motsvarande avvikelse noterades föregående år.
- Exploateringsprojekt redovisas netto, d.v.s. både inkomster och utgifter hänförliga till projektet redovisas på tillgångssidan.
- Bidrag till statlig infrastruktur redovisas med en avskrivningstid som avviker mot norm, vilket ger ett balansfel om 6,7 mnkr då avskrivningen för 2018 är 6,7 mnkr lägre än norm.

Felen ovan bedöms inte vara materiella² och påverkar därför inte räkenskaperna för år 2018. Däremot strider hanteringen mot god redovisningssed.

² Felen uppgår sammantaget, i relation till kommunens omsättning, inte till ett väsentligt belopp vid bedömning av om räkenskaperna är rättvisande.

3.3.3. *Kassaflödesanalys*

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation, dock finns ingen hänvisning till noter.

För granskningen har vi kontrollerat att kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen och är rimlig givet vad som av revisorerna är känt om kommunen.

Kassaflödesanalysen har även stämts av mot balans- och resultaträkning.

3.3.4. *Sammanställda räkenskaper*

Granskning har gjorts av upprättat koncernark, samt kontroll mot balans- och resultaträkning. De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Kommunens sammanställda redovisning har lagts in korrekt, och samtliga nödvändiga eliminerings har gjorts (borgen, intäkter och kostnader, fordringar och skulder, aktier i dotterbolag, koncernomstrukturering samt obeskattade reserver).

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Det kan dock konstateras att dotterbolagens redovisning inte ännu har godkänts av revisor när koncernen granskades.

3.3.5. *Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper*

Årsredovisningen lämnar i allt väsentligt tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Inga väsentliga avvikelser har noterats gällande tilläggsupplysningar, däremot finns visst förbättringspotential för en. I tabellen nedan beskrivs denna:

RKR 7.1, Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	I huvudsak	Upplysningen om förvaltade medel, specifikt för pensionsändamål bör tydligare separeras från övriga förvaltade medel. Detta gäller värdeutveckling/avkastning samt utveckling i förhållande till mål enligt placeringsreglemente.
--	------------	---

3.3.6. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. De fel som noterats bedöms inte som materiella³ och påverkar därför inte vår bedömning av räkenskaperna för år 2018.

Årsredovisningen är i huvudsak upprättad enligt god redovisningssed.

³ Felen uppgår sammantaget, i relation till kommunens omsättning, inte till ett väsentligt belopp vid bedömning av om räkenskaperna är rättvisande.

2019-04-16

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Samir Sandberg

Projektledare